

**НАЦИОНАЛНА ГЕОГРАФСКА ОЛИМПИЈАДА
УЧЕНИКА СРЕДЊИХ ШКОЛА**

**ПРАКТИЧАН РАД
РЕГИОНАЛНИ НИВО 26.03.2023.**

ИМЕ И ПРЕЗИМЕ УЧЕНИКА _____

РАЗРЕД (заокружи) I II III IV

ШКОЛА _____

МЕСТО/ГРАД ШКОЛЕ _____

УПУСТВО ЗА РАД

- **Практичан рад се састоји од 3 задатка.**
- **Добро прочитајте текст задатака јер Вам он даје смернице и начин за решење.**
- **За рачунске радње користите празне папире, који су на крају теста.**
- **За рачунање је једино могуће користити калкулатор (дигитрон)**
- **Мобилни телефони се не могу користити, и свако ко покуша да употреби мобилни телефон биће дисквалификован.**
- **Одговоре обавезно уносити у квадратиће предвиђене за давање одговора.**
- **Одговори на помоћним папирима за рачунање се не уважавају !!!**
- **Дужина израде теста је 90 минута**
- **Максималан могућ број бодова на тесу је 20 поена.**

ЖЕЛИМО ВАМ УСПЕШАН РАД !

ЗАДАТАК 1

У следећој табели дати су средњи годишњи протицаји за три притоке Ибра – Лопатницу, Студеницу и Јошаницу, за период од 5 година. Протицај (Q) представља количину воде која протекне кроз овлажени профил (речно корито) у јединици времена, а изражава се у m^3/s . Средњи годишњи протицај представља просечну вредност (аритметичку средину) свих средњих дневних протицаја током једне године. Протицај је важан показатељ стања речног тока, а тиме и водности целог речног слива, јер нам показује колика количина воде пролази кроз реку, али и како се та количина воде мења унутар једне године, као и у вишегодишњем периоду.

Година	Q [m^3/s]		
	Лопатница	Студеница	Јошаница
2018	2,59	8,19	3,14
2019	2,10	9,26	2,25
2020	1,76	7,32	3,72
2021	3,66	7,89	2,33
2022	1,39	9,01	2,56

Колико се протицај мења у посматраном периоду и колико одступа од просечне вредности, показује коефицијент варијације, који се рачуна према формули:

$$CV = \frac{S}{Q_{sr}}$$

Где је S – стандардна девијација, а Q_{sr} – средњи протицај за посматрани период (2018-2022). Вредност стандардне девијације нам показује колико елементи скупа одступају од просечне вредности. Рачуна се према формули:

$$S = \sqrt{\frac{1}{N} \times \sum_{i=1}^N (Q_i - Q_{sr})^2}$$

Где је N – број чланова скупа, Q_i – средњи годишњи протицај за дату годину, а Q_{sr} – средњи протицај за посматрани период. Ако формулу упростимо и сведемо је на наш пример, добијамо следеће:

$$S = \sqrt{\frac{(Q_{2018} - Q_{sr})^2 + (Q_{2019} - Q_{sr})^2 + (Q_{2020} - Q_{sr})^2 + (Q_{2021} - Q_{sr})^2 + (Q_{2022} - Q_{sr})^2}{5}}$$

Познавање коефицијента варијације је од великог значаја за планирање система за одбрану од поплава, за процену могућности искоришћавања хидроенергетског потенцијала река и у друге сврхе.

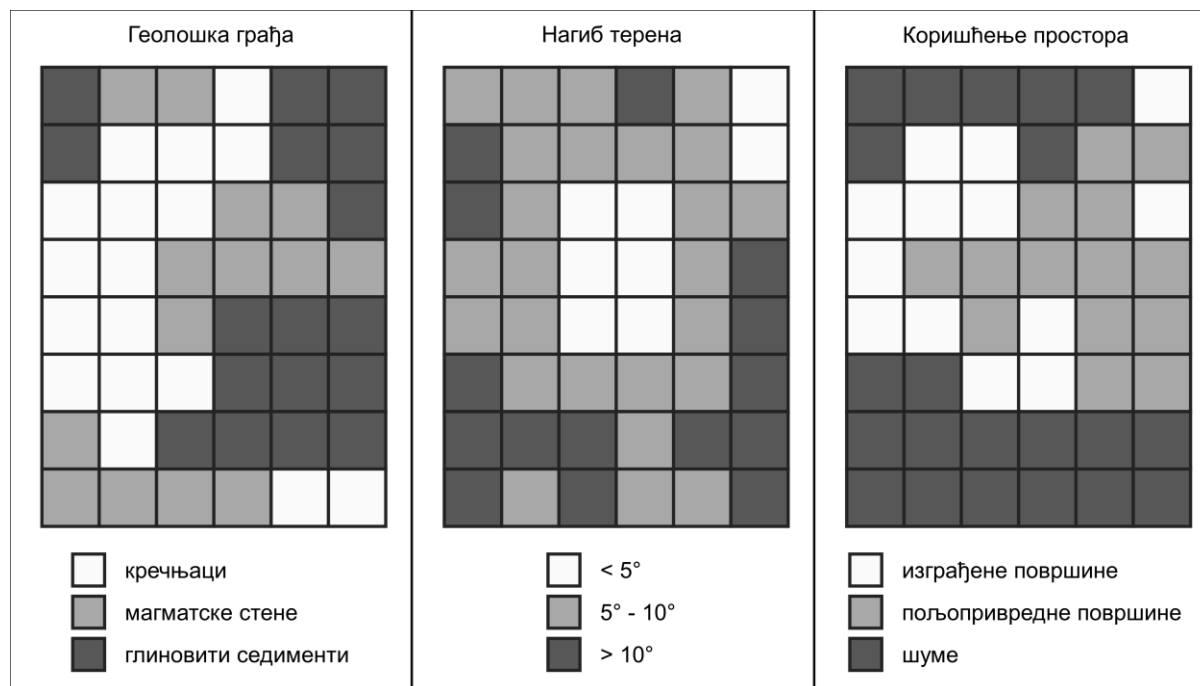
Код које од три наведене реке протицај највише варира, тј. код које реке је највећи коефицијент варијације протицаја и колика је његова вредност (заокружено на две децимале)?

Река	Коефицијент варијације (CV)

ЗАДАТАК 2

Клизишта представљају једну од најзначајнијих природних непогода на територији Републике Србије. Изазивају огромне материјалне губитке, а понекад и људске жртве. Због тога је веома важно да анализира терен ради оцене угрожености овом непогодом и ради смањења ризика, односно смањења могућих последица. Међу главним факторима који утичу на настанак процеса клижења тла су геолошка грађа, нагиб терена и начин коришћења простора.

Истраживани терен подељен је на ћелије (поља) димензија 200 x 200 метара. На следећој слици приказане су карте геолошке грађе, нагиба терена и начина коришћења простора.

У категорију врло високе угрожености клизиштима спадају делови терена који се налазе на глиновитим седиментима, на нагибима већим од 10° и на површинама које нису покривене шумом.

У категорију високе угрожености клизиштима спадају делови терена који се налазе на глиновитим седиментима, на нагибима између 5° и 10°, на површинама које нису покривене шумом.

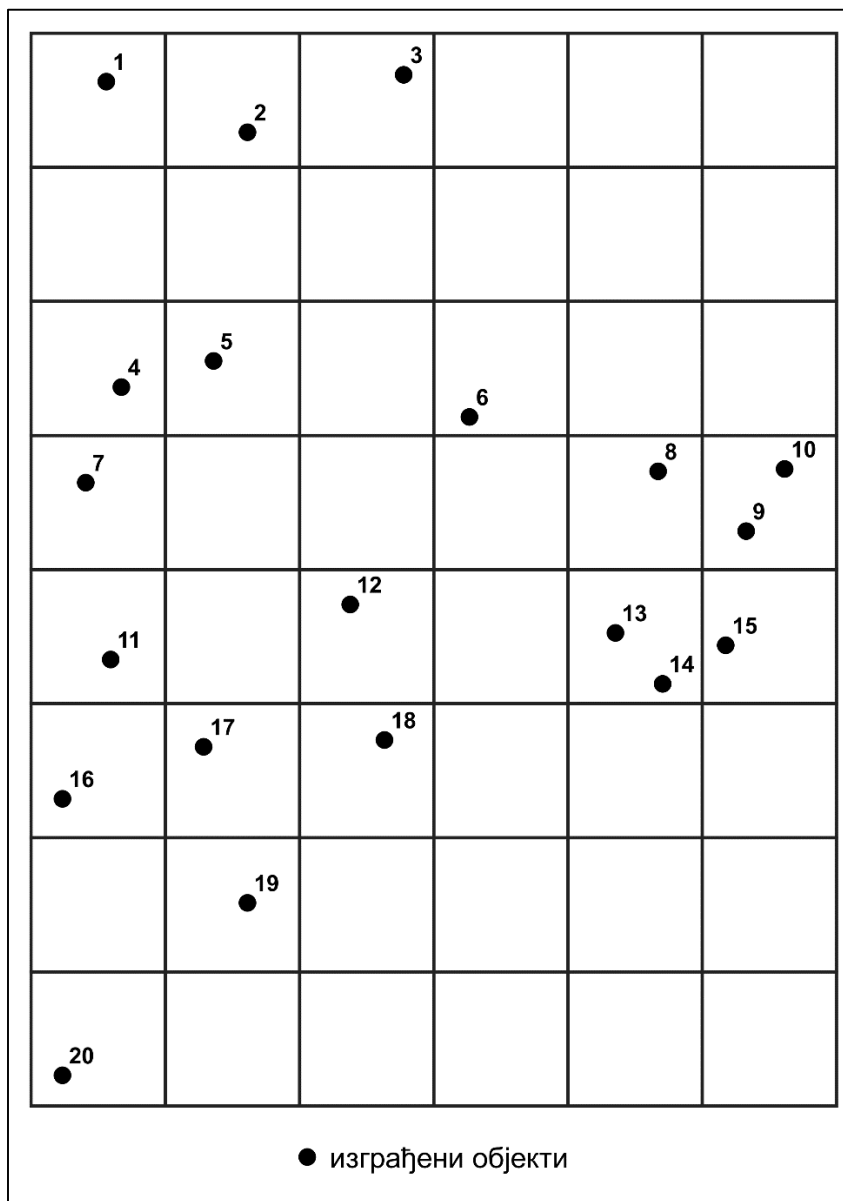
Колика је укупна површина истраживаног простора у хектарима?

Површина [ha]

Колика је површина истраживаног простора који припада категорији врло високе угрожености клизиштима и категорији високе угрожености клизиштима у хектарима?

Категорија угрожености	Површина [ha]
врло висока	
висока	

На следећој слици дата је карта истраживаног простора са уцртаним изграђеним објектима, док су у следећој табели дате површине изграђених објеката у квадратним метрима, са процењеном ценом једног квадратног метра у еврима (€).

Објекат	Површина [m ²]	Цена [€/m ²]	Објекат	Површина [m ²]	Цена [€/m ²]
1	140	700	11	230	500
2	210	800	12	180	800
3	220	500	13	90	600
4	230	800	14	240	700
5	110	400	15	70	400
6	150	700	16	70	400
7	110	400	17	250	700
8	190	800	18	70	500
9	220	800	19	190	800
10	80	800	20	50	800

Колика је максимална могућа штета од клизишта у еврима на изграђеним објектима који се налазе на терену врло високе и високе угрожености клизиштима, ако је штета на изграђеним објектима у категорији врло високе угрожености једнака 90% вредности објекта, а у категорији високе угрожености 60% вредности објекта?

Штета [€]

ЗАДАТАК 3

У следећој табели приказан је број становника јединица локалне самоуправе које припадају Борском округу (области), према попису из 1971. и 2011. године.

Јединица локалне самоуправе	Број становника 1971. године	Број становника 2011. године
Бор	52849	48615
Кладово	33173	20635
Мајданпек	26120	18686
Неготин	63706	37056

Израчунати смањење броја становника 2011. године у односу на 1971. годину (колико становника има мање 2011. године у односу на 1971. годину), као и индекс промене броја становника, који се рачуна према формули:

$$i = \frac{x_{2011}}{x_{1971}} \cdot 100 - 100$$

Где је X_{1971} број становника по попису из 1971. године, а X_{2011} број становника по попису из 2011. године. Вредност индекса заокружити на две децимале.

Попунити следећу табелу.

Јединица локалне самоуправе	Смањење броја становника	Индекс промене броја становника
Бор		
Кладово		
Мајданпек		
Неготин		

.